

(*panu Miloši Formanovi*) Často hořekujeme, že jsme malý národ, který ve světě nic neznamena. Jenže jak napsal kdysi dávno jeden z největších duchů tohoto národa, Karel Havlíček Borovský, jemuž by řada dnešních „investigativců“ mohla tak čistit boty: „Muzikanty, sirky ze Sušice, najdeš všude hned.“ 18. února 1932 se narodil režisér Miloš Forman, jehož filmy měly a mají hodně společného i s hudbou. Známa je fotografie z hlediště divadla Semafor, na níž Miloš Forman sedí spolu s jednou z nejlepších a nejkrásnějších světových hereček Janou Brejchovou a krásně se smějí a baví. Prvním filmem, točeným ruční kamerou, byl Konkurs. V jedné části filmu dal Miloš Forman prostor divadlu Semafor a hodnocení adeptek na fiktivní konkurs do divadla pány S a Š. Dodnes ve filmu potěší mladičké tváře pozdějších hvězd: Yvonne Přenosilové či Věry Křesadlové. V tomto filmu se poprvé objevil i budoucí Černý Petr, Ladislav Jakim, později známý pražský advokát. V Černém Petru si krom Ladislava Jakima v titulní roli a Vladimíra Pucholta s jeho legendárním „ahoj“, zahrál a pod titulky zazpíval Pavel Sedláček, jehož Život je pes z pera Jiřího Šlitra se stal jedním z mála bigbítů v televizi a v kině, neboť se psal teprve rok 1963. V roce 1966 natočil Miloš Forman televizní film Dobře placená procházka na libreto a hudbu dvojice Suchý - Šlitr. Miloš Forman netušil, jak a kde se bude historie tohoto díla opakovat. Šel čas, přišel první barevný film Hoří, má panenko v produkci Carla Pontiho, přišel revoluční rok 1968, kdy se spíše nekonal, než konal festival v Cannes. Miloš Forman pobýval legálně v USA, bez dolaru v kapse a bez veliké znalosti angličtiny. Tehdy prorazila cestu nízkorozpočtovým filmům geniální Bezstarostná jízda a Forman natočil svůj první film v USA s názvem Taking off, překládaný jako Odcházím. Téma bylo podobné jako v Konkursu či v Černém Petru - vztah rodičů a dětí. Podobně jako v Konkursu tvoří část filmu pěvecká soutěž amatérských mladých zpěváků, jejichž rodiče zkoušejí doma kouřit marihuanu. Zajímavé je, že ve filmu se objeví i Tina Turner. Film v odborných kruzích dostal uznání, u diváků ale nic moc. Geniální (nebojím se užít toho slova) práce s neherci, příznačná pro celou českou Novou vlnu, v USA nefungovala. Proto celoživotní Formanův přítel Ivan Passer, jehož Intimní osvětlení bez rozpaků řadím mezi deset světových nejlepších filmů, podobně jako Forman v USA neuspěl, ale byl Formanovi oporou ve chvílích, kdy mu bylo moc zle. Forman proto změnil téma a jeho prvním úspěchem za mořem byl Přelet nad kukaččím hnízdem, s Jackem Nicholsonem, který v té době ještě nebyl takovou hvězdou, jako později. Zbylé tituly, včetně Oscary oplývajícího Amadea, nemá cenu citovat. Zmíním jen film Hair - Vlasy. Byl natočen v roce 1979, tedy v době, kdy hnutí hippies a pálení povolávacích rozkazů do Vietnamu, bylo minulostí. Tento muzikál koncem šedesátých let minulého století obletěl svět, samozřejmě s výjimkou Československa. K nám se oficiálně dostal až po roce 1989. Měl jsem možnost vidět i muzikál na jevišti. Přednost dávám Formanovu filmu, když vždy vzpomenu na scénu, kdy hlavní hrdina, který zaskočil za kamaráda, pochoduje spolu s ostatními vojáky do letadla směr zabíjení, a po zádech mi běhá mráz. Poslední v řadě je uvedení muzikálu Dobře placená procházka na scéně Národního divadla v Praze. Kdyby mě někdo před rokem 1989 řekl, že písně Suchého a Šlitra budou znít na jevišti Zlaté kapličky, zaťukal bych si na čelo. Zázraky se dějí a loňský osmdesátník Jiří Suchý si „lepil známku na čelo“ stejně jako ve Formanově filmu. Miloš Forman je veliký Čech a veliký světoobčan a proto ti, kteří hekají a pláčejí nad naší malostí, by občas měli vyslovit i jeho jméno. Pane Formane, díky za vše, co jste udělal a jistě ještě uděláte.